

- складною і розгалуженою організованою структурою, яка може включати в себе науково-дослідні організації, виробництва, банки і т.і;
- прагненням керівництва отримати досить об'єктивну і незалежну оцінку дій менеджерів всіх рівнів управління по всім центрам відповідальності;
- необхідністю підвищення ступеня довіри з боку ділових партнерів, оскільки багаторівнева система контролю підвищує репутацію організації;
- необхідністю розробляти ряд альтернативних рішень кожної проблеми і вибором найоптимальнішого;
- необхідністю володіння ситуацією в області фінансово-господарської діяльності кожного підрозділу і виду діяльності.

1. *Панков, Д.А.* Управленческий учет и анализ : учеб. пособие / Д. А. Панков, Л. В. Пашковская. - Минск : ГИУСТ БГУ, 2011. - 224 с.; 2. Национальные правила аудиторской деятельности "Использование результатов работы внутреннего аудита" (в ред. пост. Минфина от 10.12.2013 № 78); 3. *Рудницький В.С.* Внутрішній аудит: методологія, організація: [монографія] / В.С. Рудницький – Тернопіль: "Економічна думка", 2000. – 106 с.; 4. *Сонин А.М.* Внутренний аудит: Современный подход. / А.М. Сонин – М.: Финансы и статистика, 2007. – 64 с.; 5. *Бутинець Ф.Ф.* Аудит : [підруч.] / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ПП «Рута», 2002. – 672с.; 6. *Дорош Н.І.* Сутність та призначення внутрішнього аудиту / Н. І. Дорош // Вісник ЖДТУ. – 2006. – № 1(35). – С. 41–46.; 7. *Кулаковська Л.П.* Організація і методика аудиту : [навч. посіб.] / Л. П. Кулаковська, Ю.В. Піча. – К. : Каравела, 2004. – 568 с.; 8. *Сушкевич А.Н.* Организация бухгалтерского учета и внутреннего аудита. /А.Н. Сушкевич. – Мн.: Ред. журн. "Пром.-торг. право", 2006. – 160 с.

УДК 336.226

В.В. Гресик, Ю.І. Вербянська, Х. М. Доброміль

СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ: ОСОБЛИВОСТІ, ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

В статті розглянуто основні засади спрощеної системи оподаткування в Україні. Описано групи платників податків та критерії, за якими підприємство може бути віднесене до однієї з цих груп.

Описано основні переваги спрощеної системи оподаткування, зокрема, такі як право вибору системи оподаткування; податкове навантаження через один – єдиний податок; простота подання податкової звітності; право вибору чи застосовувати сплату ПДВ; право вибору розрахунку зі споживачами тощо. Вказано на недоліки сучасної спрощеної системи оподаткування (перелік видів діяльності, якими не можна займатись, якщо підприємець належить до спрощеної системи оподаткування; обмеження в кількості працівників (для I і II груп) та доходу; фіксована ставка податку, незалежно від наявного доходу для I і II групи тощо).

Для зміцнення податкової дисципліни та вдосконалення спрощеної системи в Україні запропоновано вжити наступні заходи: запровадити обов'язкове використання реєстраторів розрахункових операцій, що забезпечить виявлення прихованих доходів; з метою уникнення подрібнення великого бізнесу для зловживання спрощеною системою оподаткування, удосконалити

методи контролю за діяльністю «спрощенців»; застосовувати систему визначення максимального обсягу доходу з прив'язкою до мінімальної заробітної плати, що дозволить враховувати зміни в економіці при застосуванні спрощеної системи оподаткування; ввести в дію податкові перевірки з визначення наявної кількості найманих працівників.

The article considers the main principles of the simplified taxation system in Ukraine. Described groups of taxpayers and the criteria by which an enterprise can be assigned to one of these groups.

The main advantages of the simplified taxation system are described, in particular, such as the right to choose a system of taxation; tax burden through one - a single tax; ease of presentation of tax reporting; the right to choose or apply VAT payment; the right to choose a calculation with consumers, etc. The shortcomings of the modern simplified taxation system are indicated (list of activities that can not be undertaken if the entrepreneur belongs to the simplified taxation system; the limitations on the number of employees (for groups I and II) and income; the fixed tax rate, regardless of the available income for I and II groups, etc.).

In order to strengthen the tax discipline and improve the simplified system in Ukraine, it is proposed to take the following measures: to introduce compulsory use of settlement operations registrars, which will ensure the detection of hidden revenues; in order to avoid grinding big business for misuse of the simplified taxation system, to improve methods of control over the activity of «uproschentsev»; apply a system of determining the maximum amount of income with anchorage to the minimum wage, which will allow for taking into account changes in the economy when applying the simplified taxation system; put in place tax assessments to determine the available number of employees.

Ключові слова. Спрощена система оподаткування, єдиний податок, малий бізнес, податкова політика, податкова ставка.

Keywords. Simplified taxation system, single tax, small business, tax policy, tax rate.

Актуальність. Оподаткування малого бізнесу в Україні перебуває у процесі реформ та застосування нових підходів. Виведення з тіні малого підприємництва та створення сприятливих умов для його розвитку — основне завдання, що стоїть перед податковою політикою держави. Сучасна спрощена система оподаткування має як свої переваги, так і недоліки. Тому актуально виявити причини, через які спрощена система оподаткування замість стимуляції розвитку підприємництва створює перешкоди для його активної роботи і зростання кількості малих підприємств.

Питання оподаткування малих підприємств в Україні широко досліджуване в сучасних умовах, зокрема, такими науковцями як Г. М. Давидов, І. К. Дрозд, В. М. Іванков [1], Черепанин М.І [2], Р.В. Сидоренко [3], В.А. Ільяшенко [4], М.І. Виклюк [9,10], Н.С. Прокопенко [10] та інші.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні малий бізнес для України - це основа і стимул до розвитку економіки. З 2010 року частка малих підприємств в Україні коливалась в межах 15-21%, а ФОП — 77-83% від загальної кількості суб'єктів господарювання. На малих підприємствах у 2017р. було зайнято 1591,7 тис. осіб (19,63% від всього зайнятих працівників), кількість зайнятих працівників у ФОП становила 2307,2 тис. осіб (28,45%) [5]. Тобто малі підприємства (в тому числі мікро та ФОП) є фундаментом економічного зростання для нашої країни.

Ще на стадії формування економіки нашої держави, податкова політика була спрямована на підтримку та стимулювання малого бізнесу. Оскільки світовий досвід показував, що без підприємництва не можливий розвиток ринкових відносин. Відтак,

1999р. в Україні запроваджено спрощену систему оподаткування, обліку та звітності для суб'єктів малого бізнесу. З цього періоду не раз змінювались вимоги до «спрощенців», ставки податку, розподіл за групами тощо.

28.01.2014 р. було прийнято Закон № 71-VIII [6], в якому були внесені значні зміни в оподаткування за спрощеною системою. Сьогодні спрощена система оподаткування в загальному вигляді ділиться на 4 групи платників податків, до яких є окремі вимоги (табл.1).

Таблиця 1

Групи платників податків за спрощеною системою оподаткування [7]

	I група	II група	III група	IV
Критерії віднесення до групи	- дохід до 300000 грн.; - без найманих працівників; - роздрібна торгівля на ринку, побутові послуги	- дохід до 1500000тис.грн.; - до 10 найманих працівників; - торгівля, виробництво, ресторанний бізнес, послуги	- до 5000000 (без ПДВ); - необмежена кількість найманих працівників; - будь-які, окрім видів заборонених Податковим кодексом	- сільськогосподарські товаровиробники; - частка с/г товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 %
Ставка єдиного податку	10% від прожиткового мінімуму (2018р. – 176,20 грн)	20% від мінімальної заробітної плати (2018р. – 744,60 грн)	3% з доходу + ПДВ; Або 5% з доходу	Розмір ставок податку з 1 га с/г угідь та/або земель водного фонду залежить від категорії (типу) земель, їх розташування.
Термін сплати єдиного податку	Авансом до 20 числа поточного місяця	Авансом до 20 числа поточного місяця	50 календарних днів після закінчення кварталу	30 календарних днів від початку кварталу, наступними частинами: I квартал – 10%; II квартал – 10%; III квартал – 50%; IV квартал – 30%
Звітність	Річна	Річна	Квартальна	Річна

Спрощена система оподаткування спрямована на зменшення адміністративного навантаження на підприємців та створення оптимальних умов оподаткування. Окрім того, можемо виділити ряд переваг оподаткування за спрощеною системою:

- право вибору спрощеної чи загальної системи оподаткування;
- основне податкове навантаження через один – єдиний податок;
- простота подання податкової звітності;
- право вибору чи застосовувати сплату ПДВ (для III групи);
- право вибору розрахунку зі споживачами (готівкові та безготівкові розрахунки) та застосування РРО.

Окрім переваг, доцільно зазначити наступні недоліки спрощеної системи оподаткування, які обмежують діяльність платників єдиного податку.

1. У Податковому Кодексі вказано перелік видів діяльності, якими не можна займатись, якщо підприємець належить до спрощеної системи оподаткування:

- здійснювати діяльність з організації, проведення азартних ігор, лотерей (крім розповсюдження лотерей), парі (букмекерське парі, парі тоталізатора); здійснювати обмін іноземної валюти;

- виробництво, експорт, імпорт, продаж підакцизних товарів (крім роздрібного продажу паливно-мастильних матеріалів в ємностях до 20 літрів та діяльності фізичних осіб, пов'язаної з роздрібним продажем пива та столових вин);

- видобуток, виробництво, реалізацію дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, у тому числі органогенного утворення (крім виробництва, постачання, продажу (реалізації) ювелірних та побутових виробів з дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння);

- діяльність у сфері фінансового посередництва, крім діяльності у сфері страхування, яка здійснюється страховими агентами, визначеними Законом України "Про страхування", сюрвейерами, аварійними комісарами та аджастерами;

- діяльність з управління підприємствами;

- діяльність з надання послуг пошти (крім кур'єрської діяльності) та зв'язку (крім діяльності, що не підлягає ліцензуванню);

- торгувати антикваріатом, предметами мистецтва;

- організовувати гастрольну діяльність;

- займатися аудитом;

- проводити технічні дослідження;

- здійснювати брокерську діяльність у сфері страхування;

- здавати в оренду земельні ділянки площею понад 0,2 га, житлові приміщення площею понад 100 м², нежитлові приміщення площею понад 300 м²;

- бути суб'єктами господарювання, у статутному капіталі яких сукупність часток, що належать юридичним особам, які не є платниками єдиного податку, дорівнює або перевищує 25 відсотків [3].

2. Обмеження в кількості працівників (для I і II груп) та доходу. Дані обмеження не враховують специфіки бізнесу (якщо, наприклад у торгівлі можна обмежитись десятьма працівниками, то ресторанний бізнес часто вимагає більше 20 працівників). Суми обмежень доходу для I-III групи, в сучасних умовах, не є достатніми, оскільки враховується загальний дохід, без вирахування витрат.

3. Фіксована ставка податку, незалежно від наявного доходу для I і II групи. Сучасна реформа банківської системи передбачає виключення можливості призупинення активного ведення бізнесу на певний термін (незалежно від того чи підприємець отримав дохід чи ні, оплата єдиного податку та ЄСВ є обов'язковою).

Недоліки спрощеною системою загалом по'язані із недостатнім рівнем розмежування та врахування особливостей діяльності окремих сфер. Проте, дана система оподаткування залишається одним із інструментів податкової політики, завдяки якому розвивається малий бізнес. Водночас, оподаткування малого бізнесу в Україні практично мінімізує уникнення сплати податків.

Сьогодні можна виділити наступні способи уникнення оплати податкових зобов'язань у повній мірі при спрощеній системі оподаткування:

- використання спрощеної системи юридичними особами для переведення коштів у готівку;

- оформлення відносин з ФОП цивільно-правовими договорами замість оформлення офісних робітників;
- продаж товарів через «спрощенців» із заниженням задекларованого річного доходу;
- формальне подрібнення бізнесу [7].

Проте, доцільно зазначити, що уникнення сплати податків більш реальне і суттєве у великому бізнесі, тому спрощенці, як правило більш ретельно дотримуються податкової дисципліни.

Для зміцнення податкової дисципліни та вдосконалення спрощеної системи в Україні, на нашу думку, доцільно вжити наступні заходи.

1. Запровадити обов'язкове використання реєстраторів розрахункових операцій, що забезпечить виявлення прихованих доходів. Для реалізації цього заходу необхідно в першу чергу здешевити та спростити технічне забезпечення.
2. З метою уникнення подрібнення великого бізнесу для зловживання спрощеною системою оподаткування, необхідно удосконалити методи контролю за діяльністю «спрощенців».
3. Застосування системи визначення максимального обсягу доходу з прив'язкою до мінімальної заробітної плати, що дозволить враховувати зміни в економіці при застосуванні спрощеної системи оподаткування.
4. Ввести в дію податкові перевірки з визначення наявної кількості найманих працівників.

Висновки і пропозиції. Спрощена система оподаткування в Україні пройшла шлях значних реформ. Проте сьогодні така система оподаткування може бути обмеженою для більшості підприємств. Єдиний податок — це, як одне з суттєвих джерел наповнення бюджету, так і засіб спрощення ведення обліку у малому бізнесі. Тому, дуже важливо, щоб проведені реформи в спрощеній системі оподаткування, з однієї сторони, не призвели до ще більшої «тінізації» малого бізнесу, а, з іншої, щоб не зменшились надходження до бюджету. В цьому плані, на нашу думку, доцільно застосовувати більш лояльні методи податкового тиску поряд з жорсткими методами контролю.

1. Суб'єкти господарювання: оподаткування, контроль та аудит: навчальний посібник / Г. М. Давидов, І. К. Дрозд, В. М. Іванков та ін. / за редакцією Г. М. Давидова. — К.: «ТОВ Видавництво «Сова», 2016. — 590 с.;
2. Черепанин М.І. Оподаткування суб'єктів малого бізнесу: сучасний стан та напрями реформування / М.І. Черепанин // Молодий вчений, №12.1 (40) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://molodyvchenu.in.ua/files/journal/2016/12.1/235.pdf>;
3. Сидоренко Р.В. Напрями вдосконалення спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності в Україні / Р.В. Сидоренко, С.В. Зеленко // Актуальні проблеми економіки. — 2015. — № 2 (164). — С. 366—372;
4. Ільяшенко В.А. Наслідки і проблеми застосування спрощеної системи оподаткування в Україні / В.А. Ільяшенко // Держава та регіони. — 2013. — № 3 (72). — С. 13—18;
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>;
6. Закон України від 28.12.2014 № 71-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/zakonodavstvo/podatkove-zakonodavstvo/zakoni-ukraini/63462.html>;
7. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/nk/>;
8. Ткачик Л.П. Спрощена система оподаткування як інструмент агресивного податкового планування / Л.П. Ткачик, О.Я. Бешко // Молодий вчений, №2(54) [Електронний ресурс]. — Режим доступу:

<http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/2/175.pdf> № 9. *Виклюк М. І.* Діагностика сучасного стану індикаторів розвитку податкової системи України / М. Виклюк, Ю. Мостіпан // Фінансовий простір. – 2013. – № 3 (11). – С. 14–21; 10. *Прокопенко Н.С.* Оцінка індикаторів ефективності управління податковими процесами в Україні / Н.С. Прокопенко, М. І. Виклюк // Економіка. Менеджмент. Бізнес. – 2014. – Вип. №2(10). – С. 60-71.

УДК 336.77

М.І. Виклюк, А.В. Лесів, Я.Я. Янкович

СУЧАСНИЙ СТАН БАНКІВСЬКОГО СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ

Розглянуто дефініцію «споживчий кредит» та запропоновано узагальнення поняття «банківський споживчий кредит». Виявлено передумови зменшення обсягів споживчого кредитування, такі як фінансові кризи 2009 та 2014 років, девальвація гривні тощо. Роз'яснено зміни обсягів кредитування відносно до економічних умов. Виявлено тенденції кредитування у валютному розрізі. Наведено загальну характеристику Закону України «Про споживче кредитування». Узагальнено причини зменшення обсягів споживчого кредитування. Запропоновано активізувати споживче кредитування шляхом: удосконалення вітчизняного законодавства в частині забезпечення прав кредиторів; здешевлення споживчих кредитів через прив'язку відсоткової ставки до категорії ризику; створення нових кредитних продуктів, що будуть більш доступними для позичальників.

The definition of «consumer credit» is considered and a general idea of the concept «bank consumer credit» is offered. The preconditions for reducing the volume of consumer lending are revealed. Explained changes in lending volumes relative to economic conditions. The tendencies of lending in the currency section are revealed. The general description of the Law of Ukraine in particular, it has been established that the Law protects the rights and interests of the participants in the credit process. It is proposed to intensify consumer lending by: improving the Law on Consumer Lending in terms of providing creditors' rights; cheaper consumer loans by binding the interest rate to the risk category; creating new credit products that will be more affordable for borrowers.

Ключові слова: споживчий кредит, банківський споживчий кредит, валюта кредиту, кредитна ставка, умови кредитування.

Key words: consumer credit, bank consumer credit, loan currency, lending rate, lending conditions.

Актуальність. Сучасні економічні умови в Україні викликали динамічні зміни у діяльності комерційних банків, зокрема, у кредитуванні. Напружена політична ситуація у країні, економічна криза, нестабільні показники економічного розвитку призвели до зниження темпів банківського кредитування та зміни вимог до позичальників. Тому, доцільно дослідити результат впливу факторів на ринок споживчого кредитування, виявити перешкоди та шляхи його активізації.

Питання споживчого кредитування в Україні в сучасних умовах досліджували, зокрема, такі науковці: О.В. Антонюк [1], Н.В. Ткаченко та В.В. Виговська [2], О.Д.